

Bouwplannen

Bouwadviseur Jack Rodenburg: 'Een stal moet een systeem zijn'

Bouwen voor nu en morgen. Onder deze werktitel lokte spreker Jack Rodenburg zo'n 400 belangstellenden richting Merelbeke. 'Voor 200 koeien bouwen is tekenen voor 400, het plan in het midden doorscheuren en één helft in de kast leggen.'

Nog nooit sprak ik voor een dergelijk grote groep.' Jack Rodenburg, adviseur melkveehuisvesting en lange tijd verbonden aan het ministerie van Landbouw in het Canadese Ontario, leek onder de indruk van de massale opkomst. Met zo'n vierhonderd geïnteresseerden moest de organisator, het Departement Landbouw en Visserij afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling, uitwijken naar een andere locatie.

Koecomfort, arbeidsproductiviteit, eenvoud en functionaliteit en tot slot uitbreidingsmogelijkheden zijn volgens Rodenburg de hoekstenen van het bouwplan. 'Maak van een stal een systeem, geen aaneenschakeling van onderdelen.' De bouwadviseur verduidelijkte zijn stelling met een voorbeeld. 'Een breder looppad is mooi, maar helpt niks als daar veel koeien staan in plaats van dat ze liggen in de ligboxen. Als de koeien meer liggen, krijg je vanzelf meer ruimte in de stal.' Het comfort in de ligbox haalde Rodenburg vaker naar voren als bepalend voor het totale diercomfort. Onder meer de maatvoering kwam ter sprake. Voor ligboxen kop aan kop hanteert de voorlichter lengtematen van 2,60 meter, bij

muuropstelling hanteert hij een lengte van 3 meter en een breedte van 1,20 tot 1,25 meter. 'Zand is de beste bodembekleding. De voordelen zijn: een betere grip, goedkoper bouwen, goedkoper strooisel en minder uierontsteking. Het celgetal in zandstallen is tot de helft lager vergeleken met diepstrooiselboxen op basis van stro.'

Behalve het ligcomfort pleitte Rodenburg nadrukkelijk voor een aparte wachtruimte met als doel een verhoging van de arbeidsproductiviteit. 'Als de koeien uit de stal zijn, kan iemand anders roosters schrapen, boxen reinigen en instrooien. Dan worden noch de boer, noch de koeien gestoord. Dat past arbeidstechnisch beter.' Die lijn trok Rodenburg ook door voor de keuze van het type melkstal. 'Kies de melkstal met de hoogste arbeidsproductiviteit', zegt hij. 'Veertig procent van de tijd gaat op aan het melkproces, twintig procent aan het voeren en mest wegwerken en nog eens veertig procent aan de behandeling van speciale koeien zoals droogstaande of zieke koeien. 'Een stal waar een gezonde koe gezond blijft en een zieke koe vlot genezen kan, is arbeidsbesparend.'

Wat betreft aantallen koeien stelt Rodenburg dat honderd koeien beheersbaar zijn voor één man. Tussen honderd en tweehonderd praat hij over twee arbeidskrachten, bij meer koeien over twee of meer man personeel en vanaf driehonderd over gespecialiseerd personeel waarbij werk en management gescheiden worden. 'Met robots kunnen vijftig tot tachtig procent meer koeien per man gehouden worden.'

Fouten beter op papier

Een goede voorbereiding van het stalconcept bij nieuwbouw noemde Rodenburg de belangrijkste fase in het bouwproces. 'Maak de fouten op papier, dat is goedkoper dan in het gebouw. En leg je plan voor aan experts. Iedereen die het erf betreft, is een expert: de dierenarts, de RMO-chauffeur, enzovoort. Zet tot slot ook de plannen eens uit op de bouwgrond. Als er dan een fout in zit, zijn stokjes makkelijker te verplaatsen dan muren.'

Het advies om rekening te houden met eventuele mogelijkheden tot uitbreiding van de stal kwam eveneens regelmatig terug. 'Vraag je af of de stal nog goed werkt in geval van aanbouw voor dubbel zoveel koeien. Kijk of ombouwen voor melkrobots of een andere melkstal mogelijk is. Voor tweehonderd koeien bouwen is tekenen voor vierhonderd, het plan in het midden doorscheuren en vervolgens één helft in de kast leggen en de andere helft uitvoeren.'

Annelies Debergh

